

NOTĂ
cu privire la prognoza preliminară
a indicatorilor macroeconomici pentru anii 2014 - 2017

În corespundere cu Hotărârea Guvernului nr.82 din 24.01.2006 „Cu privire la elaborarea Cadrului de cheltuieli pe termen mediu și a proiectului de buget”, Ministerul Economiei a elaborat prognoza preliminară a indicatorilor macroeconomici pentru anii 2014-2017.

La elaborarea prognozei s-a ținut cont de sarcina prioritară a Guvernului - dezvoltarea economiei naționale, având la bază o nouă paradigmă – de la o economie bazată pe consumul alimentat de remitențe la una orientată spre export. Astfel, creșterea economică se bazează pe politicile economice stimulatoare a activității de întreprinzător, de îmbunătățire a climatului de afaceri și de sporire a atractivității investiționale a țării. Elementele-cheie sînt menținerea stabilității macroeconomice și promovarea politicilor monetare și bugetar-fiscale echilibrate.

La baza elaborării variantei actuale de prognoză a principalilor indicatori macroeconomici au stat perspectivele de dezvoltare a economiei mondiale, în special a economiei țărilor care sunt principali parteneri comerciali ai Republicii Moldova, evoluția economiei naționale în anii precedenți, rezultatele obținute în anul 2013 în principalele sectoare economice ale țării.

Prognoza principalilor indicatori macroeconomici a fost elaborată cu participarea activă a a experților Fondului Monetar Internațional (FMI) și Băncii Naționale a Moldovei (BNM).

1. UNELE ASPECTE PRIVIND EVOLUȚIA ECONOMIEI MONDIALE

Perspectivele economice mondiale relativ s-au îmbunătățit. Economiiile avansate sunt în proces lent de redresare, însă ritmurile de creștere în unele țări emergente s-au încetinit. Conform buletinului din ianuarie 2014 al Fondului Monetar Internațional, creșterea produsului global se estimează să ajungă la 3,7% în 2014 și 3,9% în 2015. În economiile dezvoltate, activitatea se așteaptă să se accelereze treptat, iar cererea finală pare să crească conform așteptărilor. În țările de bază ale Uniunii Europene se atestă o redresare a economiilor. În țările emergente și în curs de dezvoltare prognoza ritmurilor de creștere economică a fost revizuită spre micșorare, cu excepția Chinei și Indiei.

***Produsul global, volumul tranzacțiilor comerciale și prețurile medii
la petrol și alte produse în anii 2012-2015 (creștere anuală procentuală)***

	Date efective		Prognoza		Diferența dintre prognoza din octombrie 2013 și cea actuală
	2012	2013	2014	2015	2014
Produsul global	3,1	3,0	3,7	3,9	0,1
Statele Unite ale Americii	2,8	1,9	2,8	3,0	0,2
Germania	0,9	0,5	1,6	1,4	0,2
Franța	0,0	0,2	0,9	1,5	0,0
Italia	-2,5	-1,8	0,6	1,1	-0,1
Japonia	1,4	1,7	1,7	1,0	0,4
China	7,7	7,7	7,5	7,3	0,3
India	3,2	4,4	5,4	6,4	0,2
Rusia	3,4	1,5	2,0	2,5	-1,0
Volumul tranzacțiilor comerciale (mărfuri și servicii)	2,7	2,7	4,5	5,2	-0,5
Prețul mediu la petrol	1,0	-0,9	-0,3	-5,2	2,8
Prețurile medii la alte produse	-10,0	-1,5	-6,1	-2,4	-2,0

Sursă: FMI, World Economic Outlook, ianuarie 2014

Principalul pericol pentru economia mondială este rata inflației foarte mică în țările cu economia avansată, în special în zona Euro și menținerea riscului de înrăutățire a stabilității financiare.

Proгноza de creștere anuală pentru țările dezvoltate în 2014 este de 2,2%. Această creștere va fi cauzată de o economie mai puternică a Statelor Unite ale Americii și o reducere substanțială a înăsprii fiscale (cu excepția Japoniei). Pentru anul 2015 se prevede o creștere economică de 2,3%, stimulată preponderent de creșterea din SUA.

Concurența pe piața financiară a contribuit la redresarea economică prin îmbunătățirea condițiilor de finanțare și susținerea încrederii, dar perspectivele de creștere par în linii mari neschimbate. În timp ce cererea internă din *Statele Unite ale Americii* s-a consolidat, dat fiind că creditarea pentru locuințe își revine, o ajustare fiscală mai mare decât cea preconizată va conduce la o creștere a PIB-ului real de circa 2,8% în 2014 și 3,0% în 2015.

Japonia va avea o creștere reală a PIB de 1,7% în anul 2014 dacă va face față la două provocări majore: necesitatea unei consolidări fiscale și implementarea unui set de reforme structurale în economie. Pentru 2015 este prognozată o creștere de 1,0%.

FMI a modificat și prognoza privind economia *Zonei Euro*, anticipând o creștere de 1,0% în 2014 și 1,4% în 2015. Astfel această regiune a depășit recesiunea. În țările de la periferie activitatea economică începe să se stabilizeze, iar în țările de bază ale Zonei Euro – să se revigoreze. Inflația rămâne sub nivelul stabilit ca obiectiv pe termen mediu de către Banca Centrală Europeană, provocând îngrijorare în legătură cu tendințele dezinflaționiste și deflaționiste.

În *Germania* se estimează o majorare a ritmului de creștere de la 0,5% în anul trecut, la 1,6% în acest an, însă va încetini în 2015 - 1,4%. În *Fransa* se va înregistra o creștere de 0,9% în acest an, iar în 2015 – 1,5%. FMI anticipează relansarea economiei în Italia în acest an cu 0,6%, iar în 2015 – cu 1,1%. Pentru Spania se prognozează o creștere de 0,6% în 2014 și de 0,8% în anul viitor.

Pentru anul 2014 se așteaptă o majorare a ritmurilor de creștere economică în **țările în curs de dezvoltare** de până la 5,1%, iar în 2015 – de 5,4%.

După creșterea economică de 7,7% obținută în anul 2013, *China* va înregistra în anii 2014-2015 un ritm de circa 7,5% și 7,3% respectiv, mai mici comparativ cu creșterea de 9,3% în 2011. Aceste așteptări sînt legate de faptul că factorii de decizie s-au abținut să stimuleze în continuare ritmurile de creștere și au preferat o cale mai echilibrată și durabilă de creștere economică. În *India* se așteaptă o creștere de 5,4% în 2014 și 6,4% în 2015, determinată de majorarea exporturilor.

Creșterea economică în *Comunitatea Statelor Independente* (CSI) va continua să încetinească față de cea din 2012 (3,4%) din cauza diminuării cererii externe și investițiilor interne reduse. Astfel, creșterea economică în CSI este prognozată la 2,6% în 2014 și se va ridica la 3,1% în 2015. Totuși, situația se deosebește pentru diferite grupuri de țări: în țările din partea europeană a CSI (importatoare de energie) se așteaptă o creștere mai slabă, iar în țările din Caucaz și Asia Centrală (exportatoare de energie) se prevede o creștere mai puternică.

Creșterea economiei *Federației Ruse* se estimează la nivel de doar 2,0% în acest an, din cauza unui mediu extern slab și intensificării ieșirilor de capital. Pentru 2015 se prognozează o creștere economică de 2,5%.

2. SITUAȚIA SOCIAL-ECONOMICĂ CURENTĂ A REPUBLICII MOLDOVA ÎN ANUL 2013

Pe parcursul anului 2013 aproape toate tipurile de activități economice au înregistrat progres. Inflația a fost moderată. Indicatorii monetari și bugetari au crescut. S-a remarcat creșterea veniturilor populației, numărul populației ocupate și diminuarea numărului șomerilor.

După recesiunea din anul 2012 economia Moldovei în anul 2013 a intrat într-o perioadă de relansare. **Produsul intern brut** în 9 luni 2013 a însumat 73,3 mild. lei, majorându-se față de perioada respectivă a anului 2012 cu 8,0% (în prețuri comparabile). Cea mai semnificativă influență asupra creșterii PIB a avut valoarea adăugată brută creată în bunuri – cu 4,7 puncte procentuale (p.p.), inclusiv: agricultură – 3,7 p.p., industria - 1,0 p.p., fiind urmată de servicii – cu 2,3 p.p. (inclusiv: comerțul interior – 0,9 p.p., transporturi și comunicații - 0,5 p.p., construcții – 0,1 p.p.).

În decembrie 2013 **prețurile de consum** au crescut cu 5,2% față de decembrie 2012. Creșterea prețurilor a fost condiționată, în general, de majorarea prețurilor la produsele alimentare (în special, legume proaspete, ouă, lapte și produse lactate; carne, preparate și conserve din carne etc.), precum și la mărfurile nealimentare (confecții, încălțăminte, materiale de construcție, medicamente și combustibil).

Pe parcursul anului 2013 **cursul de schimb** al monedei naționale a marcat o depreciere cu 8,2% în termeni nominali față de dolarul SUA (de la 12,06 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2013 până la 13,06 lei la 31.12.2013), precum și cu 12,3% - față de Euro. Principalii factori care au determinat modificarea cursului de schimb au fost intrările valutare de peste hotare, dezvoltarea comerțului exterior și fluctuațiile dolarului SUA pe piețele valutare internaționale, precum și intervenția Băncii Naționale a Moldovei pe piața valutară în scopul menținerii inflației în limitele țintei.

Masa monetară M3 la sfârșitul anului 2013 a constituit circa 62,6 mild. lei și s-a majorat cu 26,5% comparativ cu sfârșitul anului 2012. Situația pe piața monetară se caracterizează printr-un ritm de creștere pronunțat a banilor în circulație (+32,5%), a depozitelor (+24,3%), precum și a creditelor (+18,8%).

În anul 2013 la bugetul public național au fost acumulate **venituri** în sumă de 36,9 mild. lei, în creștere cu 10,1% comparativ cu anul 2012 și la nivel de 99,6% față de sarcinile stabilite pe perioada de gestiune. S-au efectuat **cheltuieli** în sumă de circa 38,7 mild. lei, fiind în creștere cu 9,3%, respectiv și 96,4% față de cele prevăzute. Astfel, **deficitul bugetar** la 31 decembrie 2013 a constituit 1764,6 mil. lei, cu 78,6 mil. lei sub nivelul celui înregistrat la aceeași dată a anului 2012.

În ianuarie-noiembrie 2013 **exporturile** s-au majorat cu 11,3% și **importurile** - cu 4,9%. Soldul negativ al balanței comerciale a constituit 2741,2 mil. dolari SUA, față de 2733,9 mil. dolari în ianuarie-noiembrie 2012. Gradul de acoperire al importurilor cu exporturi a constituit 44,5% față de 41,9% în perioada corespunzătoare din anul 2012.

Sectorul **industrial** a evoluat pozitiv în anul 2013. Volumul producției industriale în ianuarie-noiembrie 2013 a înregistrat o creștere de 6,6% (în prețuri comparabile) față de ianuarie-noiembrie 2012, inclusiv volumul producției industriei prelucrătoare - cu 7,6% și volumul producției industriei extractive - cu 19,9%. Totodată, volumul producției și distribuției de energie electrică și termică a scăzut cu 4%.

Producția agricolă în anul 2013 a constituit în prețuri curente circa 24,5 mild. lei, în creștere cu 38,3% (în prețuri comparabile) față de anul 2012. Majorarea producției agricole a fost determinată de creșterea pronunțată a producției vegetale cu 61,8%, producția animală a crescut cu doar 0,7%.

În ianuarie-septembrie 2013 volumul **investițiilor în active materiale pe termen lung** a însumat 9,1 mild. lei, cu o creștere de 3,3% (în prețuri comparabile) față de ianuarie-septembrie 2012. Din acestea, lucrările de construcții-montaj au constituit circa 4,7 mild. lei și au fost la nivelul perioadei respective din anul 2012.

Serviciile de transport se revigorează. Întreprinderile de transport feroviar, auto, fluvial și aerian au transportat circa 13,8 mil. tone de mărfuri în anul 2013 sau cu 26,2% mai mult față de volumul transportat în perioada similară a anului 2012.

Volumul cifrei de afaceri în **comerțul cu amănuntul** în ianuarie-noiembrie 2013 s-a majorat cu 2,3% (în prețuri comparabile) față de ianuarie-noiembrie 2012, iar volumul cifrei de afaceri în servicii de piață prestate populației - cu 10,2%, respectiv.

Situația din sfera socială se ameliorează. Cîștigul salarial mediu lunar brut al unui lucrător din economia națională în luna noiembrie 2013 a constituit 3793,6 lei și s-a majorat cu 7,5% față de luna noiembrie 2012 în termeni nominali, iar în termeni reali - cu 2,5%. Numărul șomerilor, estimat conform metodologiei Biroului Internațional al Muncii, în trimestrul III 2013 a fost de 51,4 mii, fiind cu 10,8 mii persoane mai mic față de trimestrul III 2012. Rata șomajului (proporția șomerilor BIM în populația activă) la nivel de țară în trimestrul III 2013 a înregistrat 3,9%, fiind mai mică cu 0,9 p.p. față de trimestrul III 2012.

3. PROGNOZA MACROECONOMICĂ PENTRU ANII 2014-2017

Pentru anii 2014-2017 se prognozează o creștere a PIB de 4%-5% anual. La baza acestei creșteri vor sta următoarele premise:

- îmbunătățirea contextului economico-financiar la nivel mondial;
- promovarea mai intensă a exporturilor;
- dezvoltarea și susținerea întreprinderilor din sectorul privat din partea statului (prin simplificarea inițierii afacerilor, facilitarea fluxului de credite, înlăturarea barierelor neargumentate pentru comerț etc.);
- continuarea reformelor structurale;
- dezvoltarea sectorului real al economiei, inclusiv prin atragerea investițiilor străine directe în economia națională;
- promovarea unei politici fiscale prudente și implementarea reformelor menite să reducă cheltuielile publice ineficiente;
- asigurarea stabilității financiare prin menținerea ratei inflației la nivel redus și stabilității cursului de schimb etc.

Pentru anii 2014-2017 se prognozează fluctuații neesențiale ale **cursului de schimb** al leului la sfîrșitul anului între 13,3 lei și 14,01 lei pentru un dolar american.

Menținerea relativă a cursului de schimb la același nivel va contribui la stabilitatea prețurilor: **indicele prețurilor de consum** la sfîrșitul anului se prognozează la nivel de 105,6% pentru anul 2014 și cîte 105% pentru anii 2015-2017, respectiv.

Factorul important care va contribui la creșterea economiei naționale va fi majorarea **investițiilor în active materiale pe termen lung** cu o rată medie anuală de circa 6,7% în anii 2014-2017. Investițiile de capital, ca sursă principală de creștere economică, vor contribui la: (i) crearea noilor locuri de muncă; (ii) creșterea competitivității produselor autohtone pe piața externă; (iii) majorarea ofertei interne, satisfacerea mai deplină a cererii solvabile, inclusiv prin substituirea importurilor; (iv) extinderea bazei productive și, respectiv, a celei de impozitare și crearea surselor suplimentare pentru bugetul public național.

Exporturile se vor majora în anii 2014-2017 cu circa 8,5% anual. Factorii care vor contribui la majorarea treptată a exporturilor în perioada de prognoză sunt: restabilirea cererii externe, ofertei interne la produsele agricole, creșterea calitativă a exporturilor, în special, datorită investițiilor efectuate în extinderea și reînnoirea bazei tehnologice, și, respectiv, integrarea produselor moldovenești în fluxurile internaționale.

Importurile vor crește în perioada de prognoză cu circa 7,2% anual. Creșterea volumului importurilor va fi condiționată de restabilirea cererii interne, în special, pentru materia primă de import din partea mediului de afaceri; majorarea fluxului de investiții, în special a mașinilor, aparatelor electrice, produselor minerale. Ponderea majoră în totalul importurilor va reveni, ca de obicei, resurselor energetice, datorită creșterii economice preconizate în sectoarele de bază ale economiei, dar mai ales a prețurilor la gaze naturale și petrol. De asemenea, la sporirea importurilor va contribui cererea crescândă a populației pentru bunurile importate, condiționată de creșterea veniturilor și transferurilor de peste hotare.

Prin urmare, **soldul negativ al balanței comerciale** se va majora de la 3225 mil. dolari în anul 2014 până la 3900 mil. dolari în anul 2017.

Conform estimărilor, creșterea PIB în anii 2014-2017 va fi generată de: creșterea anuală în termeni reali a **producției industriale** cu 6,5% și a **producției agricole** cu 1,5%; depășirea ritmului de creștere a **investițiilor în active materiale pe termen lung** pe cel al PIB în rezultatul reorientării politicii investiționale spre programe de performanță, modernizării întreprinderilor autohtone, infrastructurii și dezvoltării micului business.

Având la bază aceste tendințe, se estimează că **produsul intern brut** în anii 2014-2017 va evolua cu o rată medie de circa 4,5% creștere reală anuală. Vor avea loc și unele schimbări în structura PIB. Și anume, referitor la structura PIB pe resurse, va crește ponderea industriei – de la 14,1% (în anul 2014) până la 14,5% (în anul 2017), construcțiilor – de la 3,5% la 3,7% și a comerțului interior – de la 13,5% la 14%. În ce privește PIB pe categorii de utilizări, din cauza restabilirii cererii interne și externe, se va majora ponderea consumului final – de la 110,6% până la 114,2%, formării brute de capital fix - de la 21,6% până la 24%, precum și soldului negativ a exportului net - de la 32,2% până la 38,2%.

În perioada anilor 2014-2017 **salariul** mediu nominal în ansamblu pe economie se va majora cu circa 31,5% și va atinge 5525 lei în anul 2017, iar **fondul de remunerare a muncii** se va majora cu circa 33,3%, atingând suma de 42 mild. lei sau 29% în raport cu PIB. Creșterea salariului nominal mediu lunar și a fondului de remunerare a muncii va fi condiționată de relansarea sectorului real, în special, din contul dezvoltării sectorului privat și trecerii unui număr considerabil de personal în sfera business-ului mic și mijlociu, precum și perfecționarea sistemului de salarizare și motivare a angajaților.

Varianta actuală de prognoză nu prevede modificări esențiale ale pieței muncii în următorii ani. Astfel, creșterea numărului populației ocupate în anii 2014-2017 va constitui 0,2% anual, iar

numărul salariaților va fi la nivel de 625-634 mii persoane. Pentru anii 2014-2017 se prognozează o creștere anuală a productivității muncii cu circa 4%.

Proгноza indicatorilor macroeconomici este relativ conservativă, iar a salariului mediu lunar și fondului de remunerare a muncii – relativ optimistă. Atingerea acestor parametri va fi posibilă prin ridicarea productivității muncii și asimilarea intensă a tehnologiilor performante.

Important este că asigurarea acumulărilor reale de venituri la bugetul public național, inclusiv la bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile asigurărilor obligatorii de asistență medicală, ține de gradul atingerii indicatorilor prognozați, aceștia urmînd a fi luați ca bază la elaborarea Cadrului Bugetar pe termen mediu (CBTM) pentru anii 2014-2017.

**Proгноza preliminară a indicatorilor macroeconomici
pentru anii 2014-2017**

Indicatorii	Unitatea de măsură	2011	2012	2013	2014*	2015	2016	2017
		efectiv			pronostic			
Produsul intern brut nominal	mild. lei	82,3	88,2	99,2*	109,0	120,2	132,0	144,7
față de anul precedent în prețuri comparabile	%	106,8	99,3	107,5*	104	105	104,5	104,5
Indicele prețurilor de consum								
mediu anual	%	107,6	104,6	104,6	105,9	105,3	105,0	105
la sfârșitul anului	%	107,8	104,1	105,2	105,6	105,0	105,0	105
Cursul de schimb al leului								
mediu anual	lei/USD	11,74	12,11	12,59	13,18	13,43	13,63	13,85
la sfârșitul anului	lei/USD	11,72	12,06	13,06	13,30	13,57	13,70	14,01
Exporturi	mil.USD	2216,8	2161,9	2400*	2600	2825	3050	3325
față de anul precedent	%	143,8	97,5	111*	108	109	108	109
Importuri	mil.USD	5191,3	5212,9	5450*	5825	6275	6725	7225
față de anul precedent	%	134,7	100,4	104,5*	107	108	107	107
Soldul balanței comerciale	mil.USD	-2974,5	-3051,3	-3050*	-3225	-3450	-3675	-3900
Producția industrială în prețuri curente	mild. lei	34,2	36,4	38,2*	41,3	45,7	50,1	54,7
față de anul precedent în prețuri comparabile	%	109,5	98,1	106*	106	107,5	106,5	106
Producția agricolă în prețuri curente	mild. lei	22,6	19,9	24,5	26,1	27,1	29,3	30,5
față de anul precedent în prețuri comparabile	%	105,0	77,7	138,3	100	102	102	102
Investițiile în active materiale pe termen lung	mild. lei	16,4	16,6	18,4*	19,3	21,9	25,7	28,2
față de anul precedent în prețuri comparabile	%	112,5	95,8	103,5*	104	108	107	108
Salariul nominal mediu lunar¹	lei	3193,9	3477,7	3760*	4200	4600	5050	5525
față de anul precedent: nominal	%	<u>111,6</u>	<u>108,9</u>	<u>108,1*</u>	<u>111,7</u>	<u>109,5</u>	<u>109,8</u>	<u>109,4</u>
real	%	103,7	104,1	103,4*	105,5	104,0	104,6	104,2
Fondul de remunerare a muncii²	mild. lei	23,5	25,5	28,4*	31,5	34,7	38,2	42,0
față de anul precedent: nominal	%	<u>107,6</u>	<u>108,7</u>	<u>111,0*</u>	<u>111,1</u>	<u>110,3</u>	<u>110,0</u>	<u>109,9</u>
real	%	100,0	103,9	106,2*	104,9	104,7	104,8	104,7

*) estimările Ministerului Economiei

¹Datele cuprind toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați și unitățile economice (sectorul real) cu 4 și mai mulți salariați.

²Datele cuprind toate instituțiile bugetare și unitățile economice (sectorul real), indiferent de numărul de salariați.

31.01.2014